

2008.10.04. - 2008.11.23.

A megragadhatatlan maradás - Frankl Aliona fotókiállítása

Györe Balázs megnyitóbeszéde:

"Tegnap nyár volt; ma ősz van" - kezdhethném Baudelaire-rel. Tegnap nem voltunk itt, ma itt vagyunk, és holnap vagy holnapután esetleg visszaemlékezünk arra, hogy most itt vagyunk. Tegnap nyár volt, forróság, az átépített Gozsdu-udvarban ültünk, délután, egy valamikori borbélyműhely közelében, Frankl Aliona fényképeket akart mutatni nekem, de nem nyílt ki a fájl a számítógépen. Megdöccent az asztal, kilötyt a kávé.

Miközben ezeket a sorokat írom, zuhog az eső, belekortyolok a reggeli kávémba, és Aliona képeit nézegetem a szobámban. Kiterítettem a parkettára a papírmásolatokat, hogy jól lássam őket. Óvatosan járkálok közöttük, nehogy rájuk lépjek, óvatosan tartom a kezemben a poharamat, nehogy kilötyögtessem a kávémat. Az ír költő, Yeats, az álmait terítette le valakinek a lába elé, Csáth Géza női testeken lépdelt, Radnóti régi szerelmek lábnyomán járt.

A képek, sok helyen, eltakarják a parketták közti réseket. A képek, sok helyen, közelebb visznek az emlékeimhez. Én is ültem padon, nyugágyban, balatoni móló mellvédjén. Én is csónakáztam. Én is elmozdultam, áttűntem, összefonódtam egy másik emberrel. A világosat sötétnek mutattam (mint a negatív képen). És én is írtam egy tíz éves kislány emlékkönyvébe csacska sorokat. Komolyan gondoltam.

Ma is komolyan gondolom, de már nem indulok el az emlékeim után, mert nem mardosnak és nem kecsegtetnek. Megszelídülnek az emlékek, többnyire maguktól; nem mi, emberek, hanem az idő szelídíti meg őket, és néha nevetségessé válnak. Ottlik Géza azt mondta, hogy a táncdalokban és a cigarettában nem lehet csalódní. Hozzátehetjük: az emlékvorsikékben sem. Nekem nem volt emlékkönyvem, versikémért cserébe egy fényképet kaptam a lánytól: kivágott, virágmintás ruhában mosolyog rám (45 éve). Akkor nyár volt.

Aliona készített rólam néhány felvételt a Gozsdu-udvarban. Próbáltam természetes lenni, de nem jutottam tovább a mosoly kezdőpillanatánál. Most ősz van. A Gozsdu-udvarban forró volt a levegő. A szobában most fűteni kell. Kávémat kihűlt. A megkezdett mosoly nem forrósodik.

A néző most helyet cserél a szereplővel. Néző voltam, most szereplő vagyok. Értelmezni kell a világot, az életünket. Képek keletkeznek. Ismét helycsere. A nézőben érzéssé változik az, ami a szereplővel történik. Az érzés megragadhatatlan, mégis könnyen tapad, ragad, mint az enyves papír. Az érzés az időhöz tapad. Az időhöz, amibe olykor jólesik beleragadni. Ezt úgy is szokták mondani szebben, hogy megáll az idő. El is dúdolhatnám. Ám hiába szólítjuk az időt - állj meg! -, nem áll meg, lépeget, "lépése lüktető gyíktorok", vagy fut, mint a Szajna a Mirabaud-híd alatt.

A papírmásolatok nem maradnak a földön. Mivel nem ragadtak a parkettához, könnyedén szedem fel őket, hogy rendesen lehessen járkálni a szobában. A valódi fotók fölkerülnek a falra, gondolom, szemmagasságban, hogy nyugodtan meg lehessen nézni őket a kiállító térben.

Szemmel néztem és most szóval tartom Frankl Aliona képeit. Mintha a szem is fényképezne, kattintgatna; életünk albumát készíti, hogy legyen mit lapozgatni. A tekintet meg tud ragadni a képeken, de a szavakon átsiklik. Kicsit azzá váltam, amit néztem. Ne ragadjunk le tehát a szavaknál, induljunk el és lépünk be a képbe, egyensúlyozva, vigyázva, hogy fel ne sértsük azt, amit ábrázol. Mit ábrázol? A szememmel kellene mondani, de ez nem lehetséges, a gyarló szavakat kell segítségül hívni, hogy közöljem: összefonódást. "Indáink metszik a világot." Össze vagyunk kötve, mint a fotogramokon. Ottlikot idézem pontosan: "... össze vagyunk kötözve, s még csak nem is úgy, mint a hegymászók vagy a szeretők, nem azzal a részünkkal, amelyiknek neve, honossága, lakcíme van, s tesz-vesz, szerepel, ugrál a világban, hanem igazából a nagyobbik részünkkal vagyunk összekötözve, amelyik nézi mindezt. Tejsav vagy gyanta, valami kitermelődött izomlázból, sebekből, sárból, hóból, életünk gyalázatából és csodáiból..."

Nyáron, a Gozsdu-udvarban nem nyílt ki a fájl, Frankl Aliona fotókiállítása most megnyílik a Millenárison, azzal a megszorítással, hogy van valaki, és mindig van valaki, aki már nem lehet itt, örökre elment - szeme színét ne keressük. "

(Elhangzott 2008. október 3-án, a kiállítás megnyitóján.)